

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT
„ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU**

Cu titlul de manuscris

C.Z.U: 373.091:811.111(043.2)

TOPCU Iskender

**CONDIȚII PEDAGOGICE DE FORMARE A COMPETENȚEI
COMUNICATIVE LA ELEVI PRIN ACTIVITĂȚI LUDICE ÎN
PREDAREA LIMBII ENGLEZE**

**Specialitatea: 532.02 – Didactică școlară pe trepte și
discipline de învățământ (limba engleza)**

REZUMATUL

tezei de doctor în științe ale educației

Chișinău, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe ale Educației” a
Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. CIORBĂ Constantin, doctor habilitat, profesor universitar, UPS „Ion Creangă” din Chișinău - **președintele comisiei.**
2. BUDNIC Ana, doctor în pedagogie, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă” din Chișinău – **conducător științific.**
3. BALAKIREVA Victoria A., doctor în pedagogie, conferențiar universitar, Universitatea Pedagogică Națională de Sud „K.Ușinski”, Odesa, Ucraina – **referent oficial.**
4. SAGOIAN Eraneac, doctor, conferențiar universitar, UPS „Ion Creangă” din Chișinău - **referent oficial.**
5. CRESTIANICOV Elena, doctor, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova - **referent oficial.**

Susținerea tezei va avea loc pe 29 aprilie 2022, ora 14.00 în cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, blocul de studii nr. 2, Sala Senatului, str. Ion Creangă 1, bl.2, Chișinău, MD-2069.

Rezumatul lucrării și teza de doctorat pot fi consultate pe pagina web a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (www.upsc.md) și pe pagina web a ANACEC (www.cnaa.md).

Rezumatul a fost expediat pe 27 martie 2022.

Autor :

TOPCU Iskender

Conducător științific:

BUDNIC Ana, dr. în ped.,
conf. univ.

Președintele comisiei:

CIORBĂ Constantin,
doctor habilitat, profesor
universitar

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea cercetării. În condițiile actuale este acut resimțită necesitatea în persoane de o înaltă cultură de comunicare, capabile să vorbească fluent în limbi străine. Internaționalizarea relațiilor în sfera de afaceri duce la creșterea cerințelor față de calitatea predării-învățării limbilor străine în școala generală și determină necesitatea căutării unor căi de sporire a calității culturii comunicative într-o limbă străină la elevi.

Abordarea contemporană a problemelor legate de predarea unei limbi străine este determinată nu doar de creșterea contactelor internaționale, ci și de schimbările calitative în procesul de comunicare într-o limbă străină, fapt care oferă oportunitatea de înțelegere reciprocă a reprezentanților diferitor culturi. O astfel de comunicare presupune existența la elevi a unui anumit nivel de competență comunicativă și a unor cunoștințe specifice. Orientarea praxiologică de rezolvare a problemelor sociale specifice necesită introducerea în procesul de predare a unei limbi străine a abordării bazate pe competențe, care scoate în evidență nu atât cunoștințele elevului, cât capacitatea aplicării acestora în viața practică, în diferite situații de interacțiune socială. În condițiile actuale, elevul trebuie să învețe să se orienteze, să înțeleagă, să evalueze atât tehnologiile moderne, cultura informațională, cât și relațiile umane, standardele etice, propriile acțiuni și fapte. Activarea componentelor psihologice și pedagogice în predarea unei limbi străine, utilizarea conexiunilor interdisciplinare, a tehnologiilor de comunicare media oferă o oportunitate de a crea un mediu lingvistic real pentru comunicarea interculturală.

Importanța problemei abordate. Introducerea în educație a învățării bazate pe competențe înseamnă o schimbare a tuturor componentelor sistemului pedagogic, o schimbare a metodelor de predare, aplicarea metodelor interactive și a noilor tehnologii în procesul educațional. De aceea apare necesitatea determinării condițiilor pedagogice pentru realizarea unei educații de înaltă calitate. Formarea competenței comunicative a elevilor prin activități ludice va crește motivația elevilor de a învăța limba engleză, va face conexiuni interdisciplinare și va crea un mediu lingvistic real de comunicare interculturală a elevilor.

Descrierea situației în domeniul de cercetare. Diverse aspecte ale formării competenței comunicative sunt studiate în cercetările savanților H. Аникеева [3], О. Бодалев [8], В. Семиченко [35] etc. Relațiile „profesor-elev”, caracterul interacțiunilor existente în acest sistem, căile de umanizare a comunicării didactice au fost analizate în studiile Л. Кондрашова [21], Ю.

Пассов [27, 28], В. Скалкин [37], Э. Шубин [43] etc. Cercetarea lucrărilor de ultimă oră din domeniul psihologiei și pedagogiei (Э. Зеер [15], М. Мазо [22], Г. Матушевская [24] etc.) ne demonstrează existența unor încercări separate de studiere a diferitor aspecte de formare a abilităților de comunicare la elevi. Astfel, în ultimii ani au fost publicate mai multe lucrări consacrate predării limbilor străine sub aspect comunicativ în baza utilizării tehnologiilor informaționale (Г. Аксенова [2], Д. Богданова [6], Е. Виштынецкий [9], Т. Горбунькова [10], Е. Дмитриева [13], Н. Иванова [17], Е. Полат [30], А. Федосеев [38] etc.). Totodată, în didactica contemporană se atestă un număr nesemnificativ de cercetări consacrate problemei de implementare a activităților ludice în procesul de predare-învățare a unei limbi străine.

Studiile existente care abordează această problemă (Е. Маслык [23], D. Certrude Nye [45], D. Norman [46] etc.) nu formează un tablou integru, deoarece analiza lor a demonstrat lipsa unor fundamente conceptuale de utilizare a activităților ludice la orele de limba engleză.

Dezvoltarea insuficientă a teoriei și practicii formării și dezvoltării competenței comunicative a elevilor este parțial explicată prin subestimarea *importanței studierii limbii străine în școala generală*. În acest sens prezintă interes lucrările dedicate descrierii modalităților și mijloacelor de formare a competenței comunicative într-o limbă străină (Н. Барышников [5], Л. Девина [11], В. Коломиец [20] etc.). Problema instruirii prin activități ludice a fost studiată de savanții Кондрашова [21], Е. Пассов [28], Л. Савченко [33], Е. Хруцкий [40] și alții.

În practica modernă de predare a unei limbi străine diverse tehnologii pedagogice sunt utilizate în învățământul superior (Э. Азимов [1], В. Боголюбов [7], Е. Дмитриева [13], Е. Полат [31] etc.). Totodată, în formarea la elevi a competenței comunicative (gramaticale, socio-lingvistice, discursive, strategice) tehnologia utilizării activităților ludice se bazează predominant pe imitarea unor situații cotidiene și pe utilizarea metodelor tradiționale de memorare mecanică.

Calitatea pregătirii elevilor pentru comunicarea în limbi străine este afectată de condițiile socio-economice existente, de schimbările în procesul educațional modern. Acest lucru a generat o serie de **contradicții** în sistemul de predare-învățare a limbii engleze ca limbă străină: (a) între cerințele ridicate față de nivelul de competență comunicativă în limba engleză a elevilor și nivelul scăzut al formării acesteia în școlile de învățământ general; (b) între utilizarea predominantă a formelor și metodelor tradiționale de predare a limbii engleze care vizează formarea activității comunicative a elevilor la orele de limba engleză și necesitatea introducerii noilor tehnologii

în practica pedagogică prin utilizarea spațiului media în predarea limbii engleze, contribuind astfel la formarea abilităților de comunicare în limbi străine și de comunicare interculturală; (c) între problemele legate de necesitatea introducerii tehnologiilor moderne în educație, descoperirea unor modalități de reducere a sarcinii educaționale a elevilor și nevoia de aprofundare și extindere a cunoștințelor în legătură cu îmbunătățirea tehnologiilor moderne și asimilarea acestora.

Contradicțiile identificate necesită formularea **problemei** cercetării: *care sunt condițiile pedagogice eficiente pentru formarea competenței comunicative a elevilor la orele de limba engleză prin utilizarea activităților ludice?*

Scopul cercetării constă stabilirea reperelor teoretice ale condițiilor pedagogice în vederea formării competenței comunicative a elevilor prin activități ludice în cadrul lecțiilor de limba engleză și verificarea practică a eficienței acestora.

Obiectivele cercetării:

1. Determinarea reperelor teoretice privind formarea competenței comunicative a elevilor.

2. Interpretarea oportunităților metodologice ale formării competenței comunicative în limba engleză și descrierea nivelurilor de formare a acestora în procesul de învățare a limbii engleze.

3. Determinarea și evidențierea condițiilor pedagogice și a metodologiilor experimentale pentru formarea competenței comunicative prin activități ludice în cadrul orelor de limba engleză.

4. Studiul experimental și estimarea eficienței metodologiei de formare a competenței comunicative la orele de limba engleză.

Ipoteza cercetării. Studiul s-a bazat pe *ipoteza* că formarea competenței comunicative în limba engleză a elevilor va fi eficientă în cazul implementării următoarelor condiții pedagogice:

- motivarea pozitivă a studierii unei limbi străine în organizarea procesului de învățământ cu utilizarea spațiului media;

- cunoașterea metodologiei de organizare și realizare a activităților ludice, care includ conexiuni interdisciplinare în predarea limbii engleze;

- posibilitatea creării unui mediu lingvistic real de comunicare interculturală folosind tehnologia activității de proiect.

Metodologia cercetării. În realizarea demersului investigațional au fost utilizate următoarele **metode de cercetare pedagogică:**

- **teoretice:** metoda analizei teoretice și sintezei literaturii din domeniul pedagogiei, psihologiei, filosofiei, teoriei și metodologiei predării limbii engleze pentru fundamentarea esenței, conținutului și structurii

competenței comunicative a elevilor, precum și pentru identificarea condițiilor și a modelului de formare a acestuia prin activități ludice;

- **empirice:** observarea pedagogică a activității elevilor în cadrul lecțiilor, influența activităților ludice asupra formării competenței comunicative a elevilor; conversații individuale; metode de diagnosticare a evaluării rezultatelor activităților de comunicare ale elevilor, utilizate cu scopul determinării nivelului de formare a competenței comunicative; etapele experimentelor de constatare și formare, care au permis determinarea stării inițiale și finale a fenomenului studiat în procesul educațional;

- **metode de statistică matematică** pentru prelucrarea datelor experimentale care demonstrează importanța și fiabilitatea rezultatelor obținute.

Noutatea și originalitatea științifică a cercetării rezidă în: *fundamentarea și modelarea* formării competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză, bazată pe aplicarea și respectarea condițiilor pedagogice din perspectiva fenomenului studiat; *determinarea* componentelor structurii competenței comunicative a elevilor (componentele valorico-motivaționale, cognitiv-conținutale, reflexiv-emoționale, de control/diagnostic), *descrierea* criteriilor de manifestare a acestora (motivațional, comunicativ, emoțional-volitiv, constructiv, diagnostic); *caracterizarea* nivelurilor de formare a competenței comunicative a elevilor; *aplicarea* tipologiei activităților ludice care sporesc nivelul de motivare a elevilor și creează un mediu lingvistic pentru comunicarea interculturală.

Problema științifică soluționată constă în *dezvoltarea și testarea* condițiilor pedagogice în procesul de formare a competenței comunicative; *propunerea* unei metodologii de utilizarea a activităților ludice în procesul de predare a limbii engleze; *implementarea* unui mediu lingvistic pentru comunicarea interculturală, folosind tehnologia activităților de proiect.

Semnificația teoretică a cercetării rezidă în următoarele:

- a fost *precizată* și concretizată semnificația conceptului de „competență comunicativă a elevilor” (educație integrativă personală formată în baza cunoștințelor teoretice, aptitudinilor practice, orientărilor valorice, indicatorilor integrativi ai culturii și stilului de comunicare, ce contribuie la realizarea unei activități comunicative de calitate, la implementarea funcțiilor de bază ale comunicării și a celor dobândite de către elevi în procesul de socializare, învățare și educație);

- a fost definită și fundamentată teoretic structura *competenței comunicative în limba engleză a elevilor*: componentele valorico-motivaționale, cognitive, reflexiv-emoționale și de control; criteriile și

indicatorii acestor componente: motivațională (motivarea studierii limbii engleze, atitudinea față de studierea limbii engleze); comunicativă (cunoștințe din domeniul lexicologiei; abilități de comunicare verbală și nonverbală); emoțional-volitivă (toleranță comunicativă, empatie, inteligență emoțională); de diagnoză (nivel de cunoștințe din domeniul comunicării, nivelul de cunoaștere a limbii engleze);

- au fost dezvoltate și definite în *continuare* conceptele de „abordare bazată pe competențe”, „competență comunicativă”, „sarcină de joc”, „activitate ludică”, „modelarea activităților ludice”.

Valoarea aplicativă a cercetării constă în 1) aprobarea în condiții concrete a tipologiei activităților ludice cu orientare comunicativă și personalizată; 2) definirea cerințelor metodologice pentru metodele de formare a competenței comunicative a elevilor la orele de limba engleză care contribuie la optimizarea instruirii prin activități ludice; 3) dezvoltarea unei tehnologii de modelare a situațiilor de comunicare, iar definirea cerințelor metodologice pentru activitățile ludice și metodele de predare a dus la dezvoltarea competenței comunicative a elevilor; 4) crearea unor diverse activități ludice; 5) testarea metodologiei de realizare a orelor de limba engleză pe principiile orientării comunicative și interacțiunii de rol în sistemul de relații „profesor-elev”, 6) implementarea cu succes a metodologiei de desfășurare a jocurilor de rol și de afaceri bazate pe alegerea sarcinilor; 7) elaborarea recomandărilor metodologice pentru profesorii din învățământul general în vederea formării unei poziții de comunicare activă a elevilor în cadrul activităților ludice.

Materialele prezentate în cercetare pot servi drept bază pentru elaborarea cursurilor de orientare profesională pentru profesorii filologi și pot fi utilizate în procesul de predare a unei limbi străine.

Aprobarea și implementarea rezultatelor cercetării. Diverse aspecte ale cercetării au fost înalt apreciate în urma discuțiilor în cadrul conferințelor internaționale: the 6th International scientific and practical conference “Perspectives of world science and education” (Osaka, Japan. 2020), The 7th International scientific and practical conference “Scientific achievements of modern society” (Liverpool, United Kingdom. 2020) și conferințelor științifico-practice din Ucraina: «Теорія та практика управління педагогічним процесом» (Одеса, 2017), Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Світоглядні горизонти місії вчителя Нової української школи» (Одеса, 2019).

CONȚINUTUL TEZEI

În *Introducere* sunt concretizate actualitatea, scopul și obiectivele cercetării, este emisă ipoteza și metodologia investigației, sunt fundamentate noutatea științifică, semnificația teoretică și praxiologică a lucrării, sunt evidențiate aspectele aprobării, concretizate structura și volumul tezei.

În capitolul 1 „**Bazele teoretice de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la lecțiile de limba engleză**” sunt cercetate principalele aspecte teoretice și este analizată abordarea bazată pe competențe în educație. Este examinată importanța cunoașterii unei limbi străine în lumea modernă; este realizată o analiză a abordărilor oamenilor de știință în înțelegerea esenței conceptelor „abordare bazată pe competențe”, „competență”, „abordare comunicativă”, „comunicare”, „competență comunicativă”. S-a constatat că principalele componente ale competenței comunicative a elevilor sunt competența lingvistică (fonetică, ortografică, lexicală, gramaticală) și competența de vorbire (vorbire, audiere, citire, scriere). Se relevă rolul activităților ludice la lecțiile de limbă străină și în cadrul activităților extracurriculare pentru formarea competenței comunicative a elevilor.

La baza teoretică a metodologiei moderne de îmbogățire a vocabularului elevilor stă conceptul psihologico-pedagogic al educației pentru dezvoltare, prezentat în lucrările lui П. Гальперин, И. Якиманская etc. În literatura psihologică și pedagogică îmbogățirea vocabularului elevilor este tratată în mod divers: din perspectivă lingvistică (Л. Булаховский, В. Горпинич, Н. Плющ, Н. Хомский [39]; abordarea bazată pe competențe în sistemul educațional este subiect de cercetare științifică a savanților И. Бабин [4], О. Заболоцкая [14], И. Зимняя [16], Н. Кичук [19], А. Овчарук [25], Н. Побирченко [29], В. Пометун [32], К. Савченко [33], О. Ситников [36] ș.a. Calitatea pregătirii elevilor pentru învățarea unei limbi străine implică dezvoltarea unor calități și competențe importante ale elevilor, în special, capacitatea de a rezolva în mod independent probleme dificile, formarea dorinței de a îmbunătăți comunicarea într-o limbă străină. În cadrul abordării bazate pe competențe, este necesar să fie create și prezentate din timp situații de incluziune – percepție a situației educaționale, realizarea acțiunilor și relațiilor necesare, căutarea experiențelor noi și perceperea valorilor acestora. [49] Scopul abordării bazate pe competențe constă în asigurarea calității educației. [31, p. 238] Implementarea unei abordări a educației bazate pe competențe înseamnă o schimbare a întregului sistem de învățământ general și

profesional, o tranziție către un nou tip de educație. Competența este considerată o calitate actuală a unei persoane. [47]

În prezent, abordarea comunicativă este principala metodă în predarea limbilor străine și se opune metodei traducerii gramaticale în studierea limbilor vii, în care analiza textului prevalează asupra analizei „limbajului în acțiune”. Abordarea comunicativă urmărește scopul formării competenței comunicative, adică, abilitatea de a folosi limbajul pentru o comunicare constructivă. Competența comunicativă este un fenomen bicultural integrat, ale cărui componente sunt competența lingvistică (fonetică, ortografică, lexicală, gramaticală) și cea de vorbire (vorbire, audiere, citire, scriere). În urma studiului teoretic au fost formulate propriile definiții ale conceptelor de bază.

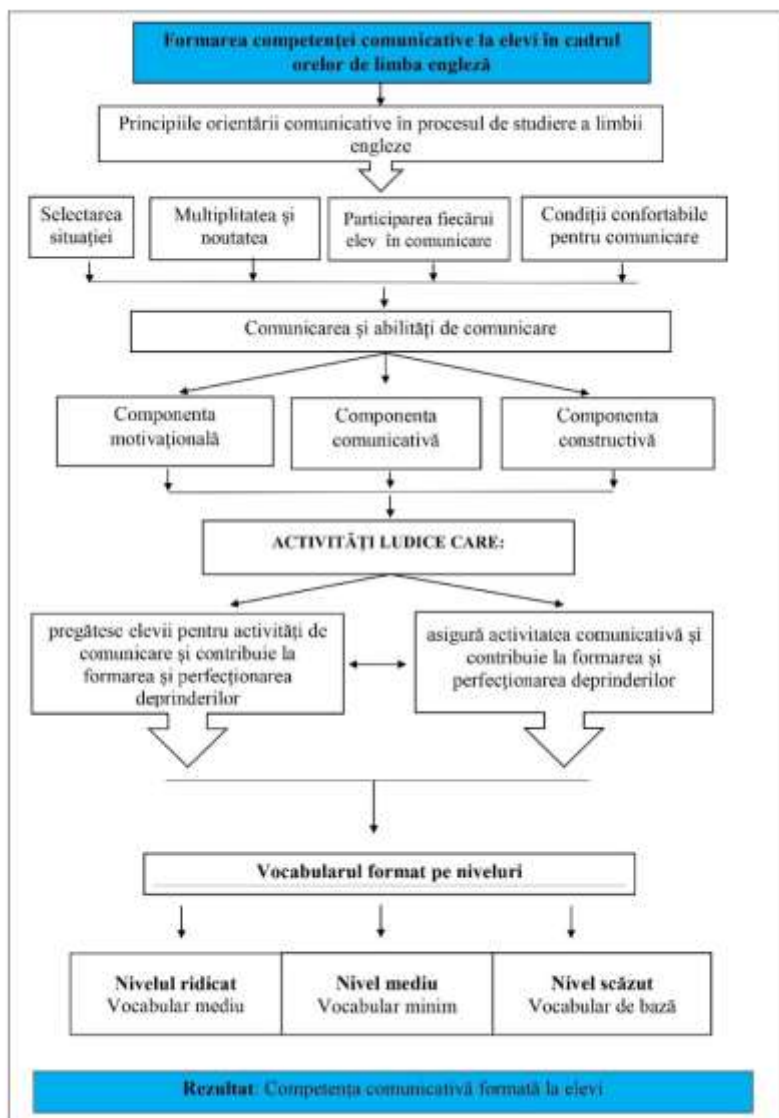
Competența comunicativă este considerată un sistem de resurse interne necesare pentru realizarea unei acțiuni de comunicare eficientă în diverse situații de interacțiune interpersonală. Competența comunicativă este un fenomen bicultural integrat, componentele căruia sunt acele competențe care contribuie la învățarea eficientă a limbilor străine. Cele mai importante competențe pentru studierea unei limbi străine într-o școală generală sunt *competența lingvistică și de vorbire*. În contextul dezvoltării învățământului modern (electronic), un interes deosebit îl prezintă constructivismul social. Constructivismul îl tratează pe elev ca pe un subiect activ, autonom, bazat, de regulă, pe propria activitate constructivă, controlată, doar situațional, din exterior de către profesor.

Utilizarea activităților ludice la lecțiile de limba străină contribuie la creșterea gradului de deschidere a elevului pentru comunicare. Elevul are ocazia de a învăța mai ușor construcția corectă a propozițiilor, al dialogului cu interlocutorul și, în consecință, vorbirea corectă. Totodată, organizarea activităților ludice în procesul de învățare dezvoltă abilitățile de lucru în echipă și cultura comunicării necesară unei interacțiuni de succes.

Utilizarea activităților ludice contribuie nu doar la creșterea interesului elevilor pentru limbă, ci și la implementarea abordării individuale a învățării. De asemenea, se creează o atitudine pozitivă față de studierea limbii, este stimulată activitatea de gândire și de vorbire independentă a elevilor.

În capitolul doi, „**Condiții pedagogice și modelul de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză**”, sunt fundamentate științific condițiile pedagogice de formare a competenței comunicative a elevilor (motivarea pozitivă în învățarea unei limbi străine în cadrul procesului de învățământ cu utilizarea spațiului media; este descrisă metodologia de desfășurare și organizare a activităților ludice, care includ conexiuni interdisciplinare în predarea limbii

engleze, posibilitatea creării unui mediu lingvistic real pentru comunicarea interculturală bazat pe tehnologia activităților de proiect).

Figura 1. Modelul de utilizare a activităților ludice ca mijloc de formare a competenței comunicative a elevilor

În lucrare este prezentat modelul de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză. Este determinată structura competenței comunicative a elevilor (componenta valorico-motivațională, cognitiv-semnificativă, reflexiv-emoțională, de control și de diagnoză), criteriile de manifestare a acestora (motivațional, comunicativ, emoțional-volitiv, constructiv, diagnostic); sunt caracterizate nivelurile de formare a competenței comunicative a elevilor (înalt, mediu, scăzut).

Procesul de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice are loc sub influența următoarelor condiții pedagogice care stimulează dezvoltarea acestora în procesul educațional:

- *existența legăturilor interdisciplinare în organizarea activităților ludice la orele de limba engleză,*
- *motivarea pozitivă în învățarea limbii străine prin organizarea procesului de învățământ cu utilizarea spațiilor media,*
- *posibilitatea creării unui mediu lingvistic real pentru comunicarea interculturală bazat pe tehnologia activităților de proiect.*

Principiul *orientării comunicative* trebuie definit ca principiu definitoriu în predarea unei limbi străine.

Modelul elaborat de formare a competenței comunicative a elevilor la lecțiile de limba străină prin activități ludice presupune la prima etapă utilizarea specificului disciplinei „Limba engleză” în contextul utilizării tehnologiilor informaționale. S-a constatat că implementarea tehnologiilor informaționale permite crearea și realizarea potențialului unui mediu natural de vorbire în limba străină, organizarea unei comunicări firești într-o limbă străină (inclusiv cu vorbitorii nativi), atragerea elevilor în studierea textelor elaborate în limbi străine (în special, prin utilizarea sistemelor informaționale, precum Electronic Bookshelf, Electronic Books etc.). Tehnologiile de comunicare media fac posibilă realizarea unei abordări fundamentale noi prin utilizarea activităților ludice în învățarea și educația elevilor, care constă în faptul că se bazează pe o comunicare largă, ștergând hotarele dintre indivizi.

Elaborarea unei astfel de tehnologii sporește accesibilitatea de studiere a limbii engleze în baza utilizării tehnologiilor informaționale, în cazul în care se ține cont de cerințele specifice ale metodologiei de desfășurare a lecțiilor cu utilizarea metodelor ludice. Acestea sunt: interactivitatea, prezentarea mesajelor din domeniul telecomunicațiilor

preponderent în formă de text, elaborarea materialelor didactice pentru toate etapele de învățământ.

La modelarea procesului de formare a competenței lingviculturale a elevilor este aplicată *abordarea culturologică* care indică învățarea într-un mediu adecvat culturii autentice.

Modelul prezentat de formare a competenței comunicative a elevilor prin aplicarea activităților ludice la orele de limba engleză trebuie examinat prin prisma tuturor elementelor sale.

Implementarea modelului produce schimbări suficient de profunde și stabile în pregătirea lingvistică a elevului și în dezvoltarea sa generală și, prin urmare, direcționarea, corectarea și diagnosticarea trebuie efectuate sistematic pe parcursul întregului proces de învățare.

Realizarea modelului competenței comunicative presupune elaborarea de către elevi a unui produs de vorbire individualizat, care poate fi prezentat sub diverse forme. Drept criteriu de succes al implementării modelului se consideră pregătirea psihologică și pedagogică a elevilor pentru o comunicare pozitivă. Criteriile de manifestare a fiecărui component al modelului sunt: motivațional; comunicativ; emoțional-volitiv; diagnostic. În capitol sunt prezentate trei niveluri de formare a competenței comunicative a elevilor.

Capitolul 3 „**Studiul experimental al competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză**” prezintă datele experimentale.

Studiul experimental a fost realizat în școlile medii de cultură generală nr. 1, 16, 38 din or. Odesa, Instituția privată „Școala medie de cultură generală de nivelurile I-III – Liceul „Cernomorsky” din Odesa în perioada 2017 - 2019.

În experiment au participat 345 de elevi din clasele a X-a și 38 de învățători din școlile medii de cultură generală. În lotul experimental - 172 de elevi și în lotul de control - 173 elevi.

Studiul experimental a constatat din trei etape: **de constatare, de formare și de control**, în care s-a realizat compararea rezultatelor etapelor anterioare.

Programul experimentului de constatare a avut următoarele obiective:

- determinarea nivelurilor de formare a componentelor structurale ale competenței comunicative a participanților la experiment;

- studiul nivelului inițial de formare a competenței comunicative a participanților la experiment;
- identificarea factorilor și cauzelor care influențează nivelul de dezvoltare a competenței comunicative la elevi.

La etapa experimentului de constatare a fost studiat nivelul de motivație internă a elevilor pentru activitățile de învățare a limbii engleze (după metoda Т. Дубовицкая), nivelul de atitudine a elevilor de liceu față de învățarea limbii engleze, care este un indicator al criteriului motivațional de formare a competenței comunicative a elevilor.

Pentru evaluarea cunoștințelor lexicologice (lexicale, gramaticale, fonetice și ortografice), un indicator al criteriului comunicativ de formare a competenței comunicative a elevilor de clasa a X-a, au fost elaborate teste. Pentru evaluarea abilităților de comunicare ale liceenilor au fost propuse sarcini de orientare comunicativă și activități ludice.

Pentru a diagnostica abilitățile de comunicare nonverbală s-a folosit testul „Despre ce ne vorbesc mimica și gesturile?”. A fost studiat nivelul de formare a toleranței comunicative a elevilor de liceu (după metoda В. Бойко).

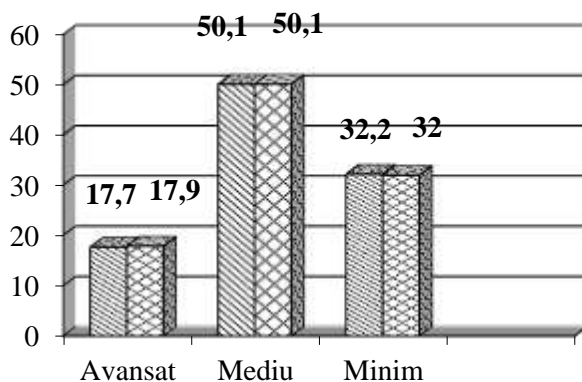
Un indicator la fel de important al criteriului emoțional-volițional al competenței comunicative este capacitatea de a fi empatic în situații de comunicare. Acest indicator a fost diagnosticat prin aplicarea chestionarului elaborat de А. Мехрабиен și Н. Эпштейн.

A fost studiat și nivelul de manifestare a inteligenței emoționale a elevilor.

Pentru a determina nivelul de formare a cunoștințelor de comunicare în limba engleză ale elevilor, a fost elaborată o hartă de diagnosticare pentru experți care include următorii parametri:

- 1) sistematizarea, integritatea, structura;
- 2) complexitatea cunoștințelor;
- 3) orientarea practică și eficiența cunoștințelor;
- 4) percepția personală a cunoștințelor;
- 5) mobilitatea și independența în dobândirea cunoștințelor.

Rezultatele studierii competenței comunicative obținute la etapa experimentului de constatare sunt prezentate în Figura 2.

▨ Lot experimental

▩ Lot de control

Figura 2. Rezultatele nivelurilor de formare a competenței comunicative în limba engleză a elevilor de liceu la etapa experimentului de constatare

La etapa experimentului de formare a fost implementată metoda formării competenței comunicative a elevilor prin activități ludice. Ea a inclus trei etape: *inițială*, *informațională*, *metodică*. A fost elaborată o metodologie experimentală bazată pe includerea în procesul educațional a anumitor condiții pedagogice prin aplicarea activităților ludice la orele de limba engleză.

La etapa *inițială* a fost realizată prima condiție pedagogică - motivarea pozitivă pentru învățarea unei limbi străine în organizarea procesului de învățământ cu utilizarea spațiului media. Scopul acestei etape a fost îmbogățirea vocabularului elevilor cu unități lexicale din limba străină; învățarea proiectării situațiilor de vorbire într-o limbă străină, capacitatea de a construi diverse dialoguri, monologuri, poliloguri.

La etapa a doua, *informațională*, a fost realizată a doua condiție pedagogică - cunoașterea metodologiei de monitorizare și organizare a activităților ludice, care implică conexiuni interdisciplinare în predarea limbii engleze.

La etapa a treia, *metodică*, a fost aplicată a treia condiție pedagogică - posibilitatea creării unui mediu lingvistic real pentru comunicarea interculturală bazat pe tehnologia activităților de proiect.

Această etapă a avut drept scop dezvoltarea abilităților comunicative ale elevilor, capacitatea de a construi dialoguri tematice, poliloguri, a discuta în baza temelor propuse de program, în cadrul meselor rotunde. Au fost consolidate abilitățile de comunicare dobândite prin utilizarea limbii engleze, au fost stimulate manifestările creative ale elevilor în vorbirea activă în limba engleză.

Au fost utilizate diverse tipuri de exerciții de comunicare, jocuri de rol, de simulare, jocuri de afaceri, prezentări, brain-rings, sarcini de elaborare a documentelor scrise, scrisorilor, eseurilor etc.

A fost elaborat și testat *un program de cercetare* care oferă exerciții ludice legate de teme lecțiilor conform planului de învățământ.

În partea practică a experimentului de formare s-au folosit diverse tehnici de joc, de exemplu: *clustering-ul, roată conceptuală, INSERT, cinquain, întrebări „groase” și „subțiri”, eseul în cinci minute, colaajul* etc. Au fost folosite materiale pragmatice precum *meniuri, anunturi, reclame, chestionare, etichete, postere, bilete*. Lecțiile au conținut elemente ale tehnologiilor de joc: *metoda cazului, lecții-călătorii, emisiuni TV, traininguri, jocul cu păpușa*. Învățarea vorbirii dialogate a fost susținută de mijloace de învățământ, text, ascultat sau citit, vizionarea unui film, diapozitive sau de o situație formulată verbal. Cu ajutorul mijloacelor de vizualizare, precum culoarea, animația, elemente controlate, a fost impulsionată activitatea cognitivă și comunicativă a elevilor, capacitatea lor de creare a abilităților comunicative.

În general, activitățile ludice de învățare la etapa de formare a experimentului au fost folosite nu doar la faza inițială, ci și la etapele avansate de învățare: la faza inițială de învățare a vocabularului acestea au fost prezentate sub formă de exerciții de joc care au facilitat memorarea cuvintelor noi; iar la etapa finală – prin jocuri de rol și situații de joc, în care vocabularul este folosit în vorbire, sunt activate procesele cognitive ale elevilor, crește motivația de a învăța o limbă străină.

Compararea datelor obținute în urma experimentului a arătat că rezultatele au crescut atât în grupul experimental, cât și în cel de control, dar în grupul experimental rezultatele au fost semnificativ mai mari decât în cel de control.

Rezultatele atitudinii elevilor față de orele de limba engleză:

- un nivel ridicat au indicat 28,2% din elevii GE (au fost 10,6%) și 17,6% din elevii GC (au fost 11,1%),

- nivel mediu - 60,4% din elevii GE (au fost 53,3%) și 58,3% din elevii din GC (au fost 52,6%),
- la un nivel scăzut au rămas 11,4% din elevii GE (au fost 36,1%) și 24,1% din elevii GC (au fost 36,3%).

Rezultatele verificării nivelului de cunoștințe din domeniul lexicologiei limbii engleze la etapele de constatare și de control ale experimentului sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1.
Rezultatele comparative ale nivelurilor de cunoștințe din domeniul lexicologiei limbii engleze ale elevilor la etapele de constatare și de control ale experimentului

Grupe	Etape	Nivel		
		ridicat	mediu	scăzut
GE	de constatare	19,8%	49,9%	30,3%
	de control	31,3%	58,3%	10,4%
GC	de constatare	19,3%	49,8%	30,9%
	de control	25,6%	55,5%	18,9%

Rezultatele nivelurilor de formare a abilităților comunicative în limba engleză ale elevilor din lotul experimental au fost, de asemenea, mai înalte comparativ cu cele din grupul de control:

- un nivel înalt au atins 32,5% din elevii din GE (au fost 21,1%) și 24,3% din elevii din GC (au fost 22,6%),
- un nivel mediu au atins - 52,2% din elevii din GE (au fost 43,2%) și 49,2% din elevii din GC (era 43,5%),
- la un nivel scăzut au rămas 15,3% din elevii din GE (au fost 35,7%) și 26,5% din elevii din GC (au fost 33,9%).

Același lucru se poate spune și despre datele obținute la indicatorul de formare a abilităților de comunicare nonverbală ale elevilor.

La **etapa de control** a experimentului de dezvoltare a competenței comunicative rezultatele etapelor de constatare și de formare au fost comparate, folosind aceleași metode ca și în cadrul experimentului de constatare.

În Tabelul 2 sunt prezentate rezultatele comparative ale experimentului privind formarea nivelurilor de toleranță comunicativă la orele de limba engleză.

Tabelul 2.

Rezultate comparative ale nivelurilor de toleranță comunicativă în limba engleză ale elevilor la etapele de constatare și de control ale experimentului

Grupe	Etape	Nivel		
		ridicat	mediu	scăzut
GE	de constatare	17,5%	42,4%	39,8%
	de control	33,7%	51,7%	14,6%
GC	de constatare	17,8%	42,7%	39,5%
	de control	19,9%	57,8%	22,3%

Studiul capacității de a fi empatic a arătat:

- un nivel ridicat de empatie a fost manifestat de 35,6% din elevii din GE (au fost 20,4%) și 23,7% din elevii din GC (au fost 20,1%),
- nivel mediu - 51,5% din elevii din GE (au fost 50,2%) și 51,8% din elevii din GC (au fost 50,6%),
- 12,9% din elevii din GE au rămas la un nivel scăzut (au fost 29,4%) și 24,5% din elevii din GC (au fost 29,3%).

Rezultatele comparative ale nivelurilor de manifestare a inteligenței emoționale la orele de limba engleză la etapele de constatare și de control ale experimentului sunt prezentate în Tabelul 3.

Tabelul 3.

Rezultate comparative ale nivelurilor de manifestare a inteligenței emoționale la orele de limba engleză ale elevilor la etapele de constatare și de control ale experimentului

Grupe	Etape	Nivel		
		ridicat	mediu	scăzut
GE	de constatare	19,9%	48,9%	31,2%
	de control	34,6%	51,0%	14,4%
GC	de constatare	20,3%	48,1%	31,6%
	de control	23,5%	50,6%	25,9%

Determinarea nivelului de cunoștințe dobândite și de formare a abilităților comunicative ale elevilor în limba engleză a arătat că nivelul cunoștințelor a crescut în ambele grupuri:

- un nivel înalt a fost atins de 25,1% din elevii din GE (au fost 17,6%) și 19,7% din elevii din GC (au fost de 17,8%),
- nivel mediu - 58,4% din elevii din GE (au fost 48,1%) și 52,9% din elevii din GC (au fost 48,1%),
- 16,5% din elevii din GE au rămas la un nivel scăzut (au fost 34,3%) și 27,4% din elevii din GC (au fost 34,1%).

În urma studiului experimental s-a înregistrat o creștere a nivelului competenței de mînuire a limbii engleze de către liceeni:

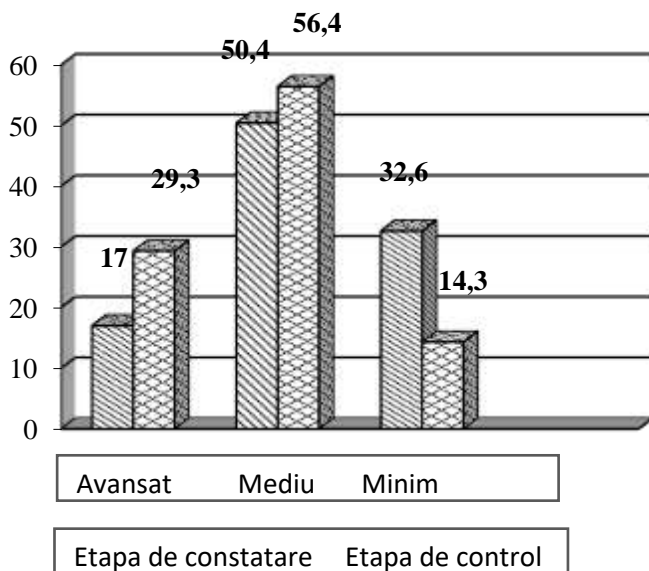
- 23,6% din elevii din GE (au fost 15,7%) și 16,5% din elevii din GC (au fost 15,8%) au atins un nivel înalt,
- nivel mediu - 61,3% din elevii din GE (au fost 56,4%) și 56,8% din elevii din GC (au fost 56,6%),
- 15,1% din elevii din GE au rămas la un nivel scăzut (au fost 27,9%) și 26,7% din elevii din GC (au fost 26,7%).

Datele comparative privind nivelurile de formare a competenței comunicative prin activități ludice la orele de limba engleză la etapele de constatare și de control ale experimentului sunt prezentate în Tabelul 4.

Tabelul 4. Rezultatele comparative ale nivelurilor de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză la etapele de constatare și de control ale experimentului

Grupe	Etape	Nivel		
		ridicat	mediu	scăzut
GE	de constatare	17,0%	50,4%	32,6%
	de control	29,3%	56,4%	14,3%
GC	de constatare	17,2%	50,5%	32,3%
	de control	20,2%	55,3%	27,5%

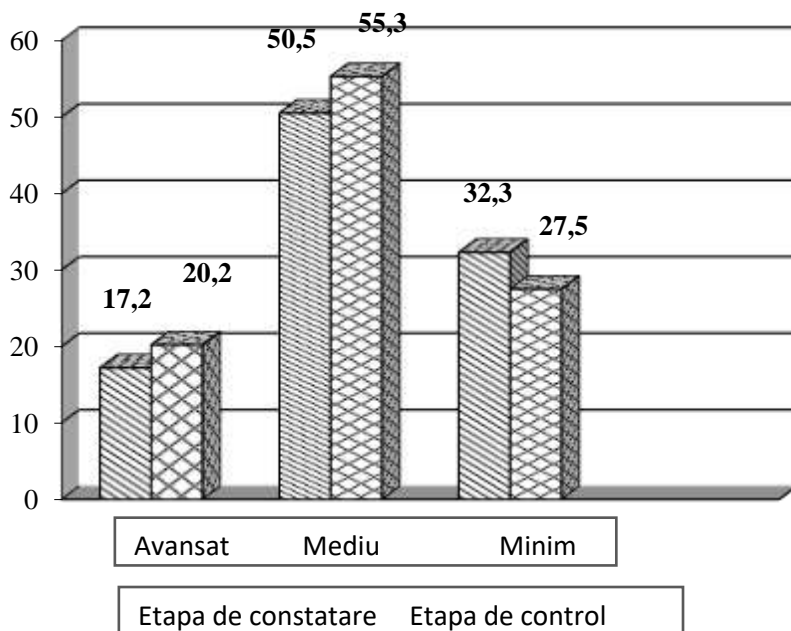
Rezultatele obținute despre nivelurile de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză din grupul experimental la etapele de constatare și de control sunt prezentate în Figura 3.

Figura 3. Dinamica formării competenței comunicative a elevilor la orele de limba engleză ale grupei experimentale la etapele de constatare și de control ale experimentului

În urma experimentului formativ, rezultatele formării competenței comunicative a elevilor din lotul experimental au crescut: la nivel înalt, rezultatele s-au îmbunătățit cu 12,3%, la nivel mediu - cu 6%, la nivel scăzut au scăzut cu 18,3% .

În grupul de control, la fel, s-a înregistrat o evoluție a datelor. Rezultatele obținute despre nivelurile de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză din grupul de control la etapele de constatare și de control sunt prezentate în Figura 4.

Figura 4. Dinamica formării competenței comunicative a elevilor la orele de limba engleză ale grupei de control la etapele de constatare și de control ale experimentului

Astfel, este demonstrată oportunitatea introducerii în procesul educațional a metodologiei experimentale elaborate bazate pe implementarea activităților ludice la orele de limba engleză. Datele obținute în urma experimentului ne permit să vorbim despre o dinamică pozitivă în predarea limbii engleze atât la nivel motivațional, cât și la nivel de cunoștințe gramaticale și lexicale. A crescut nivelul vorbirii coerente și cel de dezvoltare a reprezentărilor socioculturale ale elevilor, a evoluat procesul de formare a culturii de vorbire și de comunicare.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Învățarea unei limbi, construită pe utilizarea activităților ludice, este considerată o metodă eficientă de activitate cognitivă a elevilor, al cărei scop constă în modelarea imitativă a activității de vorbire. Aceasta duce, după cum rezultă din studiul experimental, la o formare mai eficientă a

abilităților comunicative ale elevilor, decât în practica școlară obișnuită. Învățarea prin activități ludice, ale căror forme și mijloace au fost testate experimental, asigură activizarea procesului de formare a competenței comunicative în limba engleză și dezvoltarea calităților personale necesare pentru o comunicare de succes.

Implementarea eficientă a activităților ludice în practica școlară este posibilă odată cu:

- aplicarea învățării centrate pe elev;
- utilizarea mijloacelor didactice active, cognitive, jocurilor de rol;
- crearea unei atmosfere prietenoase în procesul educațional.

Rezultatele obținute în cadrul experimentului au confirmat că activitățile ludice contribuie la:

- pregătirea psihologică a școlarilor pentru comunicarea verbală;
- asigurarea unei pregătiri firești, neconstrânse a elevilor pentru repetarea materialului lingvistic;
- instruirea elevilor în alegerea variantei corecte de comunicare, fapt ce facilitează pregătirea lor pentru o exprimare situațională spontană.

Activitățile ludice prevăd crearea unui complex de condiții pedagogice. Pe parcursul studiului s-a demonstrat eficiența modelului experimental elaborat de formare a competenței comunicative a elevilor prin utilizarea activităților ludice la orele de limba engleză.

Modelul propus de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză trebuie implementat în două blocuri (procedural, rezultativ), ținând cont de specificul etapelor inițiale, informaționale, metodice ale formării fenomenului studiat. Pentru fiecare etapă a fost elaborat un sistem de exerciții de vorbire, situații de comunicare cu diverse tematici, scenarii de jocuri de rol, mese rotunde etc.

De asemenea, a fost elaborat și introdus în practica școlară un program experimental de formare a competenței comunicative, ce constă din lecții care includ jocuri de rol și didactice, situații de joc, lecții-dialoguri, lecții-conversații. Acest program este conceput ținând cont de cunoștințele și caracteristicile individuale ale elevilor.

Eficiența programului experimental este confirmată de rezultatele obținute: s-a îmbunătățit cultura de comunicare a elevilor, vorbirea a devenit mai plină de emoții. Elevii au început să participe mai activ în discuții, conversații, au început să-și exprime mai bine gândurile în succesiunea lor logică.

Procesul de învățare din cadrul experimentului a contribuit la dezvoltarea la elevi a unor calități precum politețea, bunăvoința și sociabilitatea. Liceenii au învățat să se implice rapid în conversații, să rezolve cu mai mult succes situațiile de conflict. Fiecare joc a sporit experiență în utilizarea instrumentelor lingvistice, a perfecționat metodele de comunicare, a actualizat vocabularul, a consolidat libertatea și cultura de exprimare.

Rezultatele cercetării constau în crearea unei abordări originale de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză, ținând cont de structura și componentele educației personalizate complexe, de tipologia și mijloacele de modelare a activităților ludice.

Rezultatele obținute pot fi utilizate pentru îmbunătățirea conținutului predării în școală, a pregătirii pedagogice profesionale, fapt aprobat în cadrul instituțiilor pedagogice de învățământ superior.

BIBLIOGRAFIE

1. АЗИМОВ, Э.Г. *Информационно-коммуникационные технологии в преподавании русского языка как иностранного: методическое пособие для преподавателей русского языка как иностранного*. Москва: Русский язык, 2012. 352 с.
2. АКСЕНОВА, Г.Н. *Некоторые приемы интенсификации обучения языку специальности*. Интенсивное обучение иностранному языку / Под ред. Китайгородской Г.А. Москва: Изд-во МГУ, 1987. С. 128–133.
3. АНИКЕЕВА, Н.П. *Воспитание игрой: учебное пособие*. Москва: Просвещение, 2008. 237 с.
4. БАБИН, І.І. Стратегія й сучасні тенденції розвитку вищої освіти в контексті європейського простору вищої освіти. В: *Педагогіка і психологія*. 2009, № 2, с.
5. БАРЫШНИКОВ, Н.В. Обучение ИЯ и культурам: методология, цель, метод. В: *Иностранные языки в школе*. 2014, № 9, с. 2–9. ISSN 0130-6073.
6. БОГДАНОВА, Д.А. Информационные технологии и образование в Евросоюзе: формирование новых профессионалов. В: *Системы и средства информации*. 2016, № 26, Т. 2, с. 171–180. ISSN 2311-0325.
7. БОГОЛЮБОВ, В.И. *Лекции по основам конструирования современных педагогических технологий*. Пятигорск: Пятиг. гос. лингв. ун-т., 2001. 188 с
8. БОДАЛЕВ, А.А. *Личность и общение*. Москва: Педагогика, 1983. 272 с. ISBN 5 87977 027.
9. ВИШТЫНЕЦКИЙ, Е.И., КРИВОШЕЕВ, А.О. Вопросы информационных технологий в сфере образования и обучения. В: *Информационные технологии*. 1998, № 2, с. 32–37.
10. ГОРБУНЬКОВА, Т.Ф., Бухаркина, М.Ю., Полат, Е.С. *Компьютерные телекоммуникации в системе школьного образования* [online]. Citat 28.09.2019 Disponibil: <http://scholar.urfu.ac.ru:8002/courses/Manual/index.html>
.>
11. ДЕВИНА, Л.И. Многоступенчатая система развития у студентов логического, аналитического и критического мышления при работе с профессиональными иноязычными текстами. В: *Вестник Московского государственного лингвистического университета*. 2014, № 12 (698), с. 70–88.
12. ДИМОВА, Л.С. *Коммуникативные языковые компетенции в свете общеевропейских рекомендаций Совета Европы по вопросам образования*. Записки з романо-германської філології. 2012, Вип. 28, С. 27–34.

13. ДМИТРИЕВА, Е.В. Развитие творческой активности как фактор формирования иноязычной компетентности студентов неязыковых вузов. В: *Аксиология университетского образования: материалы Междунар. науч. конф., посвящ. 55-лет. Оренбург. гос. ун-та.* Оренбург: ИГЖ ГОУ ОГУ, 2011. Ч. 2, с. 42–46.
14. ЗАБЛОЦЬКА, О.С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. В: *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки.* 2008, № 40, с. 63–68.
15. ЗЕЕР, Э.Ф. Обновление базового профессионального образования на основе компетентностного подхода. В: *Профессиональное образование.* 2007, № 4, с. 9–10.
16. ЗИМНЯЯ, И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. В: *Эксперимент и инновации в школе.* 2009, № 2, с. 7–14.
17. ИВАНОВА, Н.А. Обучение иностранному языку на базе современных инфокоммуникационных технологий. В: *Новые инфокоммуникационные технологии в социально-гуманитарных науках и образовании.* Москва, 2003. С. 308–314.
18. ИНХАНЯН, Н.Б. Лингвистические основы формирования в языковом педагогическом вузе лингвосоциокультурной компетенции. В: *Иноземні мови.* 1995, № 3-4, с. 69–74.
19. КІЧУК, Н.В. Ключові компетентності особистості фахівця як педагогічна проблема. В: *Науковий вісник Південноукраїнського державного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського* : зб. наук. пр. Одеса, 2004, № 8–9, с. 53–58.
20. КОЛОМИЕЦ, В.А. Критерии оценивания ресурсов всемирной сети. В: *Иностранные язык в школе.* 2005, № 3, с. 3–8. ISSN 0130-6073
21. КОНДРАШОВА, Л.В., Виеская М.Г., Савченко Л.А. *Имитационно-игровое обучение в высшей школе: учебное пособие.* Кривой Рог: КГПУ, 2001. 194 с.
22. МАЗО, М.В. *Педагогическая технология формирования коммуникативной компетенции у студентов: На материале изучения иностранных языков:* дисс. канд. пед. наук: 13.00.01. Саратов, 2000. 197 с.
23. МАСЛЫК Е.А., БАБИНСКА П.К., БУДЬК А.Ф., ПЕТРОВ С.И. *Настольная книга преподавателя иностранных языков: справочное пособие.* Минск: Вышэйшая школа, 2005. 279 с.
24. МАТУШЕВСКАЯ, Г.В. *Современные тенденции развития педагогической компетенции студентов будущих учителей в вузах Франции* : дисс. канд. пед. наук : 13.00.01. Казань, 2000. 174 с.
25. ОВЧАРУК, О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. В: *Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики.* Київ: К.І.С., 2003. С. 37–38.

26. ПАНФИЛОВА, А.П. *Игровое моделирование в деятельности педагога : пособие для студентов педагогических вузов*. Москва: Академия, 2008. 223 с.
27. ПАССОВ, Е.И. *Коммуникативный метод обучения иностранному языку*. Москва: Просвещение, 1991. 159 с. ISBN 5-09-000707-1.
28. ПАССОВ, Е.И. *Урок иностранного языка в средней школе*. Москва: Просвещение, 1988. 223 с. ISBN 5-09-001602-X.
29. ПОБІРЧЕНКО, Н.С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект. В: *Освіта та педагогічна наука*. 2012, № 3, с. 24–31
30. ПОЛАТ, Е.С., БУХАРКИНА, М.Ю., МОИСЕЕВА, М.В. *Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. Кадров*. Москва: Издательский центр "Академия", 2003. 272 с.
31. ПОЛАТ, Е.С., БУХАРКИНА, М.Ю., МОИСЕЕВА, М.В. *Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. Кадров*. Москва: Издательский центр "Академия", 2003. 272 с.
32. ПОМЕТУН, О. Компетентнісний підхід - найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти. В: *Рідна школа*. 2005, №1, с. 65–69.
- РОДИГІНА, І.В. Філософські основи компетентнісного підходу в освіті. В: *Педагогіка і психологія*. 2015, № 1, с. 14–20
33. САВЧЕНКО, К.Ю. Методика формування професійної компетентності майбутніх учителів філологічних спеціальностей засобами моделювання педагогічних ситуацій. В: *Вестник Николаевского государственного университета имени В. А. Сухомлинского: сборник научных трудов*. Николаев: МНУ имени В.А. Сухомлинского. 2013, Вып. 1.41 (93), Т. 2, с. 125–128.
34. СЕЛЕВКО, Г. Компетентности и их классификация. В: *Народное образование*. 2004, № 4, с. 138.
35. СЕМИЧЕНКО, В.А. *Психологія педагогічної діяльності*: навч. посіб. Київ: Вища шк., 2004. 335 с.
36. СИТНИКОВ, О.П. Компетентнісний підхід у системі неперервної професійної освіти. В: *Вісник післядипломної освіти. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 2. 2016. С. 112–122.
37. СКАЛКІН, В.Л. *Английский язык для общения: учебник*. Москва: История, 2009. 288 с.
38. ФЕДОСЕЕВ, А.А., ТИМОФЕЕВ, А.В. Мобильные технологии в образовании. В: *Телемати-ка'2005*: материалы XII Всероссийской

- научно-методической конференции. Санкт-Петербург, 2005.
Disponibil: <http://tm.ifmo.ru>
39. ХОМСКИЙ, Н. *Язык и мышление*. Москва: Прогресс, 1972. 164 с.
  40. ХРУЦКИЙ, Е.А. *Организация проведения деловых игр*. Москва: Высшая школа, 1991. 190 с.
  41. ЧЕРНИЛЕВСКИЙ, Д.В. *Дидактические технологии в высшей школе: учеб. пособие для вузов*. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 2002. 437 с.
  42. ШАДРИКОВ, В.Д. Новая модель специалиста: инновационная подготовка и компетентностный подход. В: *Высшее образование сегодня*. 2004, № 26-31
  43. ШУБИН, Э.П. *Языковая коммуникация и обучение иностранным языкам*. Москва: Просвещение, 1972. 351 с.
  44. ЭЛЬКОНИН, Б.Д. *Понятие компетентности с позиции развивающего обучения. Современные подходы к компетентностно-ориентированному образованию*. Красноярск, 2002. С. 22–29.
  45. DORRY CERTRUDE, N. *Games for second language learning*. Ney York: McCrow– Hill Book Co., 2006. ISBN-13: 978-0070176539.
  46. NORMAN, D. et al. *Communicative Ideas: An Approach with Classroom Activities*. London, Language Teaching Publications, 1986. 125 p. ISBN0906717388.

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice

1. **ТОРСУ І.** Pedagogical conditions of forming communicative competences in students by means of game situations. In: *Revista de științe socioumane*. Moldova, 2019, Nr. 2 (42), pp. 128-132. ISSN 1857-0119. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/128-132_12.pdf.
2. **ТОПЧУ ІІ.** Методика внедрения игровых ситуаций на занятиях английского языка. In: *Univers Pedagogic*. Moldova, 2021, Nr. 2 (70), pp. 33-39. Disponibil: <https://doi.org/10.52387/1811-5470.2021.2.06>. ORCID iD: 0000-0002-9182-0869. ISSN 1811-5470.
3. **ТОПЧУ ІІ.** Коммуникативно-ориентированное обучение английскому языку в условиях аутентичного процесса социализации учеников. In: *Revista de științe socioumane*. Moldova, 2021, Nr.1 (47). Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/72-83_0.pdf. ORCID: 0000-0002-9182-0869. ISSN 1857-0119. SSN: 2587-330X.

4. **ТОПЧУ И.** Модель формирования коммуникативной компетенции учеников средствами игровых ситуаций на занятиях по английскому языку. In: *Revista de științe socioumane*. Moldova, 2021, Nr. 3 (49). ISSN 1857-0119.
5. **ТОРСУ I.** Formarea competenței de comunicare a elevilor prin intermediul jocurilor la disciplina limba engleză. In: *ProDidactica*, Moldova, 2022, nr 1 (131), ISSN 1810-6455.

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

6. **ТОПЧУ И.** Моделирование игровых ситуаций на занятиях английского языка. In: *Теорія та практика управління педагогічним процесом. Матеріали міжнародної науково-методичної конференції*. Ukraine, Odessa, 2017. Pp. 55-58. УДК: 371.11 ББК: 72+74.58. Disponibil: dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/16022/1/2017_Orosova_Petrikova_Starosta_s.7-11_%D0%9Edesa.pdf
7. **ТОПЧУ И.** Формирование коммуникативных компетенций учеников средствами игровых ситуаций. In: *Educational space of Ukraine*. Ukraine, 2018. Pp. 238-244. ISSN 2521-6252 (Online), ISSN 2409-9244 (Print). Disponibil: <https://doi.org/10.15330/esu.14.238-244>.
8. **ТОРСУ I.** Game situation as a means of forming communicative competences in students. In: *Гірська школа українських карпат*. Ukraine, 2018, No 19, pp. 166 - 169. Disponibil: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/msuc/article/view/1201/1379>. ORCID ID 0000-0001-9732-149X. ISSN 1994-4845
9. **ТОПЧУ И.** Изучение сформированности коммуникативной Компетенции учеников средством игровых ситуаций на занятиях. *Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Світоглядні горизонти місії вчителя Нової української школи»*: збірник наукових праць // О. А. Галицан, І. А. Княжева // Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2019. 88 с. ISBN 978-966- 644-510-3.
10. **ТОПЧУ И.** Игровые ситуации как средство формирования коммуникативных компетенций учеников. In: *Perspectives of world science and education. Abstracts of VI International Scientific and Practical Conference*. Japan, Osaka, 2020. Pp. 427-432. ISBN 978-4-9783419-8-3. Disponibil: <https://sci-conf.com.ua/wp->

[content/uploads/2020/02/PERSPECTIVES-OF-WORLD-SCIENCE-AND-EDUCATION_26-28.02.2020.pdf](https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/02/PERSPECTIVES-OF-WORLD-SCIENCE-AND-EDUCATION_26-28.02.2020.pdf)

11. **ТОПЧУ И.** Использование игровых ситуаций на занятиях английского языка. In: *Scientific achievements of modern society. Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference.* England, Liverpool, 2020. Pp. 528-533. ISBN 978-92-9472-193-8. Disponibil: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2020/03/SCIENTIFIC-ACHIEVEMENTS-OF-MODERN-SOCIETY-4-6.03.2020.pdf>
12. **ТОПСУ І.** Implementation of pedagogical situations during foreign language classes in institutions of higher education. In: *Virtus. Scientific Journal.* Canada, Montreal, 2020, No. 41, February. Pp. 129-132. ISSN 2410-4388 (Print), ISSN 2415-3133 (Online). Disponibil: <http://conference-ukraine.com.ua/en/virtus/archive/>.
13. **ТОПЧУ И.** Система игровых упражнений для формирования коммуникативной компетентности учащихся на занятиях английского языка. In: *Science, Innovations and Education: Problems and Prospects Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference Tokyo, Japan 13-15 January 2022.* Pp. 372-376. УДК 378.1 + 37.01. ISBN 978-4-9783419-3-8. Disponibil: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/01/SCIENCE-INNOVATIONS-AND-EDUCATION-PROBLEMS-AND-PROSPECTS-13-15.01.22.pdf>
14. **ТОПЧУ І.** Методика формування комунікативних компетенцій учнів на заняттях з англійської мови. In: *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал Виходить десять разів на рік Заснований у листопаді 2009 року.* Ukraine, № 6 (110), 2021, pp. 227-238. УДК 37(062.552), ORCID ID 0000-0002-7309-5894 DOI 10.24139/2312-5993/2021.06/227-238.

АННОТАЦИЯ ТОПЧУ Искендер

Педагогические условия формирования коммуникативной компетенции учащихся путем создания игровых ситуаций на занятиях английского языка. Диссертация на соискание учёной степени доктора педагогических наук, Кишинев, 2022

Структура и объём диссертации: введение, три главы, основные выводы и рекомендации, библиография из 220 источников, 162 страницы основного текста, 10 рисунков, 23 таблицы и 12 приложений.

Публикации на тему диссертации: Результаты исследования опубликованы в 14 научных работах.

Ключевые слова: коммуникативная компетенция учащихся, компетентностный подход, коммуникативная компетенция, игровая задача, игровая ситуация, моделирование игровых ситуаций.

Область исследования: теория и методика преподавания (английский язык).

Цель исследования является теоретически обосновать педагогические условия формирования коммуникативной компетенции учащихся путем создания игровых ситуаций на занятиях английского языка и практически апробировать их эффективность.

Задачи диссертационного исследования: определить понятийно-терминологический аппарат проблемы исследования и основные подходы к ее решению. Раскрыть сущность, структуру и особенности англоязычной коммуникативной компетенции, описать уровни их сформированности у учащихся в процессе изучения английского языка. Определить и обосновать педагогические условия и экспериментальную методику формирования коммуникативной компетенции учащихся путем создания игровых ситуаций на занятиях английского языка. Апробировать разработанные педагогические условия в процессе формирования коммуникативной компетенции на занятиях английского языка.

Научная новизна и актуальность исследования заключается: в обосновании моделирования формирования коммуникативной компетенции учащихся путем создания игровых ситуаций на занятиях по английскому языку; в уточнении понятия «коммуникативная компетенция учащихся»; в определении и теоретическом обосновании *коммуникативной компетенции учащихся*: ценностно-мотивационный, когнитивно-содержательный, рефлексивно-эмоциональный, контрольно-диагностический компоненты; их критерии и показатели.

Полученный научный результат способствовал решению важной проблемы в данной области и состоит в выявлении необходимости определения и проверки экспериментально-опытным путем теоретико-прикладных основ и методологии педагогических условий формирования коммуникативной компетенции учащихся путем создания игровых ситуаций на занятиях английского языка.

Теоретическая значимость результатов исследования подтверждается: дальнейшим развитием и определением понятий «компетентностный подход», «коммуникативная компетенция», «игровая задача», «игровая ситуация», «моделирование игровых ситуаций». Уточнено и конкретизировано понятие «коммуникативная компетенция учащихся». Определена и теоретически обоснована структура коммуникативной компетенции учащегося: ценностно-мотивационный, когнитивно-содержательный, рефлексивно-эмоциональный, контрольно-диагностический; их критерии и показатели: мотивационный (мотивация изучения английского языка, отношение к изучению английского языка); коммуникативный (лексикологические знания; коммуникативные умения, умения невербальной коммуникации); эмоционально-волевой (коммуникативная толерантность, эмпатия, эмоциональный интеллект); диагностический (уровень коммуникативных знаний, уровень владения английским языком).

Практическая значимость результатов исследования заключается в разработке методических рекомендаций в помощь учителям общеобразовательных школ по формированию активной коммуникативной позиции учащихся в ходе имитационно-игрового обучения; разработке технологии моделирования коммуникативных ситуаций, определение методических требований к игровым формам и методам обучения для развития коммуникативной компетенции учащихся.

Внедрение научных результатов исследования было достигнуто посредством организации экспериментальных исследований, проведенных на базе общеобразовательных школ города Одессы № 1, 16, 38, в частном учреждении «Одесская частная общеобразовательная школа I-III ступеней – лицей «Черноморский», на уроках английского языка, путем внедрения теоретических и прикладных основ, разработанных и структурированных в модели формирования коммуникативной компетенции учащихся способом игровых ситуаций на занятиях по английскому языку, также представленные в работе результаты исследования нашли отражение в выступлениях на национальных и международных конференциях, в публикациях научных материалов и проведении занятий со старшеклассниками на английском языке.

Pedagogical conditions for the formation of students' communicative competence through game situations in English classes. Doctoral thesis in education sciences, Chisinau, 2022

Thesis structure: introduction, three chapters, main conclusions and recommendations. 162 pages, 10 figures, 23 tables, 215 references, 12 appendices.

Publications based on the thesis: 14 scientific papers.

Key words: communicative competence of students, competence-based approach, communicative competence, game task, game situation, simulation of game situations.

Field of study: theory and teaching methods (English).

Aim of the study: theoretical substantiation of pedagogical conditions for the formation of students' communicative competence through game situations in English classes and practical verification of their effectiveness.

Objectives of the dissertation research: to determine the concept and terminology of the research problem and the main approaches to its solution; to reveal the essence, structure and features of English-speaking communicative competence and to describe the levels of their formation in students in the process of learning English; to determine and substantiate the pedagogical conditions and experimental methodology for the formation of students' communicative competence through game situations in English lessons; to test the developed pedagogical conditions in the process of the formation of communicative competence during English lessons.

Scientific novelty and relevance of the research: The research substantiates modelling of the formation of students' communicative competence through game situations in English lessons, clarifies the concept of "students' communicative competence", provides the definition and theoretical substantiation of the structure of English language with respect to students' communicative competence (value-motivational, cognitive-meaningful, reflective-emotional, control and diagnostic components), their criteria and indicators.

Relevance of the scientific results: The research identifies the need to determine and conduct experimental testing of the theoretical and applied principles and methodology of the pedagogical conditions for the formation of students' communicative competence by creating game situations during English lessons.

Theoretical significance of the research results: Significance is confirmed by further developing and defining the concepts of "competence-based approach", "communicative competence", "game task", "game situation", "simulation of game situations". The concept of "students' communicative competence" has been clarified and specified. The research results helped to determine and theoretically substantiate the structure of the students' communicative competence (value-motivational, cognitive-meaningful, reflexive-emotional, control-diagnostic), their criteria and indicators: motivational (motivation for learning English, attitude towards learning English); communicative (lexicological knowledge; communicative skills, non-verbal communication skills); emotional-willed (communicative tolerance, empathy, emotional intelligence); diagnostic (level of communicative knowledge, level of English proficiency).

Practical significance of the research results: Practical significance consists of the development of methodological recommendations to help teachers of secondary schools form their students' active communicative position in the course of imitation-play training, development of technology to model communicative situations, determination of methodological requirements for game forms and teaching methods for the development of students' communicative competence.

Implementation of the scientific results: Experimental research was organized and carried out during English lessons in the city of Odessa secondary schools No. 1, 16, 38 and in a private institution "Odessa private secondary school of I-III levels – Lyceum "Chernomorsky" by introducing theoretical and applied principles developed and structured in the model of the formation of students' communicative competencies in game situations during English lessons. The research results contained in the thesis were also presented at national and international conferences, published in scientific papers, and used when conducting English lessons with high school students.

Condiții pedagogice de formare a competenței comunicative la elevi prin activități ludice în predarea limbii engleze. Teză de doctor în științe ale educației, Chișinău, 2022

Volumul și structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 215 surse, 162 de pagini text de bază, 10 figuri, 23 tabele, 12 anexe.

Publicații la tema tezei. Rezultatele au fost publicate în 14 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: competența de comunicare, competența de comunicare a elevilor, demersul bazat pe competențe, activități ludice, sarcina de joc, situație de joc, simularea situației de joc.

Domeniul de studiu: teoria și metodologia instruirii (limba engleză).

Scopul cercetării constă în stabilirea reperelor teoretice ale condițiilor pedagogice în vederea formării competenței comunicative a elevilor prin activități ludice în cadrul lecțiilor de limba engleză și verificarea practică a eficienței acestora.

Obiectivele cercetării: Determinarea reperelor teoretice privind formarea competenței comunicative a elevilor; interpretarea oportunităților metodologice ale formării competenței comunicative în limba engleză și descrierea nivelurilor de formare a acestora în procesul de învățare a limbii engleze; determinarea și evidențierea condițiilor pedagogice și a metodologiei experimentale pentru formarea competenței comunicative prin activități ludice în cadrul orelor de limba engleză; studiul experimental și estimarea eficienței metodologiei de formare a competenței comunicative la orele de limba engleză.

Noutatea și originalitatea științifică rezidă în identificarea perspectivelor teoretice actuale ale valorificării pragmatice a activităților ludice în procesul de învățare a limbii engleze; precizarea și dezvăluirea semnificației conceptului de „competență de comunicare a elevilor”; definirea și fundamentarea teoretică a structurii competenței comunicative a elevilor (valoare motivațională, semnificație cognitivă, reflex emoțional și control); discriminarea nivelurilor de dezvoltare a competenței comunicative a elevilor, formularea criteriilor de evaluare și a indicatorilor competenței comunicative a elevilor.

Rezultatele științifice obținute în cercetare constă în determinarea fundamentelor teoretice și metodologice privind formarea competenței comunicative în limba engleză a elevilor, prin elucidarea oportunităților metodologice de utilizare a activităților ludice la orele de limba engleză.

Semnificația teoretică a cercetării este susținută de definirea și dezvoltarea conceptelor-cheie „demersul bazat pe competențe”, „competența de comunicare”, „sarcina de joc”, „situație de joc”, „simularea situațiilor de joc”. Conceptul „competența de comunicare a elevilor” a fost clarificat și specificat. Rezultatele cercetării au favorizat determinarea și fundamentarea teoretică a structurii competenței comunicative a elevilor (valoare motivațională, semnificație cognitivă, reflex emoțional și control), criteriilor și indicatorilor specifici competenței de comunicare: motivațional (motivația pentru învățarea limbii engleze, atitudinea față de studierea limbii engleze); comunicativ (cunoștințe lingvistice, competențe de comunicare, competențe de comunicare nonverbală); emoțională (toleranță, empatie, inteligență emoțională); diagnosticare (nivel de comunicare, nivel de cunoaștere experimentată a limbii engleze).

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea și dezvoltarea recomandărilor metodologice adresate profesorilor din învățământul preuniversitar în vederea formării competenței comunicative active în cadrul activităților ludice; dezvoltarea modelului tehnologic al situațiilor comunicative; identificarea cerințelor metodologice pentru formele de activități ludice de predare destinate formării și dezvoltării competenței comunicative a elevilor.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin intermediul cercetărilor experimentale din cadrul școlilor 1, 16, 38 și LT "Chernomorsky" din orașul Odesa, la cursurile de limba engleză, prin implementarea fundamentelor teoretico-aplicative elaborate și structurate în Modelul de formare a competenței comunicative a elevilor prin activități ludice la orele de limba engleză, inclusiv prin participarea la conferințe naționale și internaționale, publicarea materialelor științifice și realizarea activităților practice cu elevii care învață limba engleză.

TOPCU Iskender

**CONDIȚII PEDAGOGICE DE FORMARE A COMPETENȚEI
COMUNICATIVE LA ELEVI PRIN ACTIVITĂȚI LUDICE ÎN
PREDAREA LIMBII ENGLEZE**

**Specialitatea: 532.02 – Didactică școlară pe trepte și discipline de
învățământ (limba engleza)**

**REZUMATUL
tezei de doctor în științe ale educației**

Aprobat spre tipar: 28.02.2022

Hârtie ofset

Coli de tipar: 2

Formatul hârtiei: 60x84, 1/16

Tipar ofset. Tiraj: 30 ex.

Comanda № 55

**Centrul Editorial-Poligrafic UPS „Ion Creangă” str. Ion Creangă
1, Chișinău, MD- 2069**